

15. årsberetning fra Censorformandskabet for erhvervskommunikation og -sprog for perioden 1. januar 2012 til 31. december 2013

Udsendes til:

Rektorerne for:

Copenhagen Business School

Syddansk Universitet

Aalborg Universitet

Aarhus Universitet

Dekaner med ansvar for uddannelserne i erhvervskommunikation og -sprog ved:

Copenhagen Business School

Syddansk Universitet

Aalborg Universitet

Aarhus Universitet

samt til orientering for:

Uddannelses- og Forskningsministeriet (Styrelsen for Videregående Uddannelser)

Censorerne ved de erhvervskommunikative og -sproglige uddannelser

Danske Universiteter

ACE Denmark

Censorformanden for de erhvervsøkonomiske uddannelser

Årsberetningen er udarbejdet i henhold til Uddannelsesministeriets bekendtgørelse nr. 1518 af 16. december 2013 om eksamen og censur ved universitetsuddannelser.

Censorformandskabet har af ressourcemæssige grunde valgt at udsende én årsberetning, der sammenfatter aktiviteterne i ovennævnte periode. Fremover forventes en årsberetning udsendt hvert år.

Censorkorpset består ved beretningsperiodens udløb af 398 censorer.

1. Censorformandskabets sammensætning i beretningsperioden

Censorformandskabet for erhvervskommunikation –og sprog har i beretningsårene haft følgende sammensætning:

Censorformand:

Adm. direktør, cand.mag. HD-A og HD-O Ivan Sørensen, 18, Am Wangert, 6830 Berbourg, Luxembourg, tlf. 00 352 621 227 659, e-mail: ivanlu@pt.lu

Censornæstformænd:

Lektor, cand.mag. Anders Bundgaard, kontaktcensor til AU, Søskrænten 162, 8260 Viby J., tlf. 8628 3101, e-mail: anders_bundgaard@mail.stofanet.dk

Markedschef, cand.interpret. Elizabeth Pratt, kontaktcensor til CBS, Gentoftgade 33, 1. th., 2820 Gentofte, tlf. 3966 4428, e-mail: epr@cowi.dk

Professor, dr.ling.merc. Henning Nølke, kontaktcensor til AAU, Hyrdebakken 154, 8000 Viborg, tlf. 2984 8897, e-mail: henning@nolke.dk

Direktør, cand.mag. Henrik Gedde Moos, kontaktcensor til SDU, Vestergade 89, Strib, 5500 Middelfart, tlf. 2115 9106, e-mail: hgm@swipbox.com

Sekretariatsleder:

Cand. mag. Henrik Pers, e-mail: pers@au.dk

Formandskabet mødes 2-3 gange om året og kommunikerer hyppigt elektronisk.

2. Censorformandskabets arbejdsopgaver

Censorformandskabet har ifølge eksamensbekendtgørelsen følgende arbejdsopgaver:

- Strategisk ledelse af censorkorpset
- Udpegning af censorer til alle prøver med ekstern censur
- Indstilling af censorer til beskikkelse i Videnskabsministeriet
- Afholdelse af censormøder
- Afholdelse af seminarer for censorer
- Afgivelse af hørings svar om nye eller væsentligt reviderede studieordninger

- Sikring af, at censorerne godkender de skriftlige eksamensopgaver
- Behandling af censorindberetninger
- Rådgivning af censorerne
- Afholdelse af møder med dekanerne
- Varetagelse af censorernes interesser i forbindelse med udbetaling af deres honorarer m.m.
- Udpegning af censorrepræsentanter til ankenævnene
- Afgivelse af høringsvar om lovforslag og udkast til bekendtgørelser
- Udarbejdelse af karakterstatistik
- Kontakt til andre censorformandskaber

3. Censormøder

Censorformandskabet afholdt i marts 2013 møder tre steder i landet (København, Aarhus og Kolding) for censorerne i censorkorpset. Ca. 100 censorer deltog. I København var der indlæg fra dekan Jan Molin, CBS, i Aarhus fra prodekan Peder Østergaard, AU, og i Kolding fra studieleder Flemming Smedegaard, SDU. På alle tre møder fortalte E-læringskonsulent Christopher Kjær fra SDU om erfaringer med mundtlig eksamination ved hjælp af Adobe Connect. Desuden havde deltagerne i censormøderne mulighed for at stille spørgsmål og tilkendegive synspunkter.

I forlængelse af censormøderne fik alle censorer tilbud om gratis at blive oprettet som Adobe Connect-brugere med henblik på at afprøve teknikken og få erfaringer, der kan bruges ved kommende eksamener. At afvikle en række mundtlige prøver via videokonference kan reducere rejsetid og -udgifter betydeligt. Denne praksis er påbegyndt flere steder.

Ved censormøderne blev nævnt en række problemer, censorerne oplever i forbindelse med deres arbejde, bl.a.:

- Der forekommer for megen spildtid i forbindelse med, at studerende udebliver fra eksamen.
- Der er ingen honorering af censorer i snydsager, der ikke fører til en eksamination.
- Specifikationen af udbetalinger af rejsegodtgørelse og censorhonorar er i nogle tilfælde uigennemskuelig.

Der blev udsendt et detaljeret referat af møderækken til censorerne.

4. Møder med universiteter

I beretningsperioden har der været afholdt møder mellem censorformandskabet og universiteternes dekaner eller prodekaner på CBS, Aarhus Universitet og Syddansk Universitet, hvor der er blevet drøftet emner af fælles interesse.

Generelt har der været enighed om, at samarbejdet fungerer godt.

Der har blandt andet været drøftelser om, hvorledes eksamen tilrettelægges så smidigt som muligt, om studieordninger, om snydproblematikken og om digital eksamen.

5. Kontakt til andre censorformandskaber

Der har især været kontakt med censorformandskaberne for erhvervsøkonomi, bl.a. ved formandsmøder.

I perioden er der truffet en fælles beslutning om at overgå til it-løsningen Censor-it, der er udviklet af Professionshøjskolernes sekretariat, som afløser for den censormatrikel, CBS gennem en årrække har drevet. Erfaringerne med Censor-it vil blive evalueret efter en indkøringsperiode.

6. Udtalelser om ændringer i studieordninger

Ifølge eksamensbekendtgørelsen skal censorformandskabet udtale sig om ændringer i universiteternes studieordninger på fagområdet. Det er sket i en række tilfælde.

Censorformandskabet har bl.a. udtrykt beklagelse over, at SDU har valgt at nedprioritere og fjerne det mundtlige forsvar af masterafhandlingen ved Erasmus Mundus-uddannelsen i turisme, og at Aarhus Universitet har afskaffet det mundtlige forsvar af bacheloropgaver.

Der er adskillige grunde til Censorformandskabets stærkt kritiske holdning til afskaffelse af mundtligt forsvar af større skriftlige opgaver jfr. denne årsberetnings afsnit 8 "Nedprioritering af ekstern censur".

7. Censorindberetninger

Efter hver eksamen afleverer censor et indberetningskema, hvor kommentarer til eksamensforløbet kan angives. Skemaerne videresendes af universiteterne til den næstformand, der er kontaktcensor for det pågældende universitet.

Kommentarerne handler bl.a. om studieordninger, praktiske forhold ved eksamens afholdelse, de studerendes sproglige niveau og opgavernes sværhedsgrad.

Efter nogle censorers opfattelse er de studerende ikke dygtige nok rent sprogligt. Det foreslås derfor, at selve sprogundervisningen opprioriteres.

Et andet tilbagevendende klagepunkt er, at eksamensafviklingen ofte ikke lever op til de undertiden meget ambitiøse formuleringer i studieordningerne. Flere censorer foreslår, at studieordningerne i højere grad afstemmes med virkelighedens verden, således at der bliver bedre overensstemmelse mellem studiernes markedsførte indhold og eksamenskravenes hhv. eksamens faktiske indhold.

Det kan endvidere konstateres, at nogle eksamensbeviser ikke indeholder diverse væsentlige relevante oplysninger til aftager for at kunne vurdere eksamenspræstationernes omfang og pålidelighed, såsom at specialekarakterer i et gruppespeciale er givet individuelt, selv om afsnittene i gruppespecialet ikke er individualiserede, eller at en specialekarakter er givet uden et mundtligt forsvar.

Censorformandskabet har forelagt kommentarer af principiel betydning for studienævnene og har generelt modtaget svar. I de fleste tilfælde modtager censorformandskabet en grundig stillingtagen fra universiteterne til de forelagte censorindberetninger, i særlig grad fra Aarhus Universitet.

8. Nedprioritering af ekstern censur

Censorformandskabet er af flere væsentlige grunde stærkt kritisk over for, at flere universiteter nedprioriterer den eksterne censur af større skriftlige opgaver, herunder især det mundtlige forsvar af specialer.

De mest problematiske eksempler er den tidligere nævnte masteruddannelse i Tourism Management (Erasmus Mundus) ved Syddansk Universitet, hvor det mundtlige forsvar af specialet er afskaffet, og bacheloropgaverne på Institut for Virksomhedskommunikation, Aarhus Universitet, hvor det mundtlige forsvar ligeledes er afskaffet.

I en tid, hvor man som studerende kan købe løsningen af en opgave "ude i byen", synes et mundtligt forsvar af større opgaver uomgængeligt, da der ellers ikke er nogen sikkerhed for, at opgaveløsningen er den studerendes egen præstation. Snyd i den akademiske verden vurderes at have nået et hidtil uset højdepunkt, og forebyggelse og sanktionering af snyd prioriteres højt af universiteterne.

På kort sigt er problemet derfor tydeligt. På mellemlangt og langt sigt er problemet undergravende for tilliden til videregående uddannelsers tyngde og pålidelighed.

Det relevante studienævn og prodekanen for uddannelse på SDU har over for censorformandskabet begrundet beslutningen om afskaffelse af det mundtlige forsvar med, at tildeling af vejleder, indgåelse af vejlederkontrakt og udarbejdelse af resumé af specialet er med til at sikre, at specialet er den studerendes egen præstation i forhold til at afsløre eksamenssnyd, og at vejleders rolle også indebærer en form for kontrol og kvalitetssikring. Til dette har censorformandskabet bemærket, at afdækning af snyd i en eksamenssituation med ekstern censur i sagens natur ikke kan overlades til faglæreren alene. I så fald giver ekstern censur ikke mening, især ikke som legitimation over for aftager.

Endvidere vil den forebyggelse af snyd, som ligger i en potentiel afsløring under det mundtlige forsvar af større skriftlige hjemmeopgaver, svækkes betydeligt.

Et andet problem vil blive, at uddannelser fra universiteter, der ikke kræver mundtligt forsvar af større hjemmeopgaver, vil blive estimeret lavere. Aftagere kan blive nødt til selv at teste deres ansøgere eller kan foretrække at ansætte kandidater fra universiteter, som i højere grad sikrer, at det er deres kandidaters præstationer, der fremgår af eksamensbeviset.

Ud over forebyggelse og afdækning af snyd er der andre relevante grunde til mundtligt forsvar af større hjemmeopgaver.

Det er et faktum, at det mundtlige forsvar giver mulighed for at vurdere, i hvor høj grad den studerende har forstået indholdet af sit skriftlige arbejde, og om den studerende er i stand til at uddybe, perspektivere og drøfte dette.

Det mundtlige forsvar giver også grundlag for afgivelse af en mere korrekt karakter i tilfælde af tvivl. I praksis bliver kvaliteten af det mundtlige forsvar ofte afgørende for valget mellem to karakterer.

Et mundtligt forsvar afdækker dermed også bedre aftagers behov for viden om den studerendes standpunkt og evne til at håndtere et skriftligt arbejde i en mundtlig situation. I den senere praksis uden for universiteterne vil det være få situationer, hvor den ansatte kan nøjes med at indlevere et større skriftligt arbejde, som ikke også skal fremlægges, drøftes og perspektiveres mundtligt.

Den gældende eksamensbekendtgørelse åbner mulighed for at bedømme specialer uden at afholde mundtligt forsvar. Censorformandskabet har derfor opfordret Styrelsen for videregående uddannelser til at overveje at afskaffe denne mulighed.

Censorformandskabet har desuden foreslået regeringens udvalg for kvalitet og relevans i de videregående uddannelser, at der kræves et mundtligt forsvar af større opgaver (det kunne f.eks. gælde opgaver, der tæller 10 ECTS-points eller mere).

9. Individualisering af gruppespecialer

Censorformandskabet har konstateret, at der ved universiteterne findes forskellig praksis med hensyn til krav om individualisering af gruppespecialer.

I eksamensbekendtgørelsens § 4, stk. 1, hedder det: "Ved såvel en individuel prøve som en gruppeprøve skal der foretages en individuel bedømmelse af de studerendes præstationer og gives individuelle karakterer".

CBS og AAU har besluttet, at der ikke skal foretages individualisering af gruppespecialer, mens AU på sin obligatoriske forside til specialer skriver: "In written group exams, your

individual contribution must be clearly identifiable". Også SDU understreger, at et gruppеспециале skal være individualiseret.

På CBS og AAU gives der ikke en selvstændig karakter for selve kandidatafhandlingen. Afhandlingen indgår i en samlet bedømmelse ved den efterfølgende mundtlige prøve, som derefter betragtes som en individuel bedømmelse.

Censorformandskabet mener, at det er umuligt at foretage en velbegrundet individuel vurdering af et speciale, der - med undtagelse af det betydeligt mindre vægtige mundtlige forsvar - ikke er individualiseret. I så fald vil en meget overvejende del af den såkaldt individuelle karakter de facto blive baseret på en kollektiv vurdering.

En specialeafhandling er også i universiteternes forståelse i så væsentlig grad et skriftligt arbejde, at det ikke giver mening kun at vurdere et kortvarende mundtligt forsvar individuelt for derefter at overføre de individuelle karakterer herfra til også at gælde specialeafhandlingen - som herefter er betegnelsen på eksamensbeviset.

Det fremgår af studieordningerne på nogle universiteter, at et mundtligt forsvar ikke bør ændre en vurdering af specialekarakteren med mere end ét karaktertrin efter vurderingen af det skriftlige arbejde. Hvis det skriftlige arbejde ikke er individualiseret, kan der derfor ikke gives en karakter, der afspejler en individuel bedømmelse. Karakteren vil i så fald fremstå som en kollektiv bedømmelse med en mindre individuel justering.

Censorformandskabet finder det uhensigtsmæssigt, hvis der ikke skulle være en vis synkronisering mellem universiteterne på et område, der er en så vigtig del af et studium som en specialeafhandling med mundtligt forsvar. I den nuværende situation på CBS og AAU kan der opstå "snyd" ved udarbejdelsen af specialeafhandlingen i arbejdsdelingen mellem de studerende. Endvidere kan aftagerne blive usikre på, hvad de egentlig kan konkludere ud fra eksamensbeviset, når de erfarer, hvor lille et element af individuel vurdering der ligger til grund for en karakter, der fremstår som individuel på eksamensbeviset.

Det er ikke holdbart at foregøgle universiteterne, de studerende, samfundet og aftagerne, at et betydeligt og tidskrævende skriftligt arbejde som et speciale med intentioner om videnskabelighed på akademisk niveau kan vurderes individuelt udelukkende på basis af en

efterfølgende, kortvarig, mundtlig eksamination af hver enkelt studerende. Det kan det selvfølgelig ikke – ligesom den individuelle præstation i et speciale skrevet af én studerende eller en ph.d. eller en disputats heller ikke vurderes udelukkende ud fra et mundtligt forsvar uden inddragelse af den pågældendes præstation i det skriftlige arbejde.

Det er vigtigt at understrege, at problemet ikke handler om et "for" eller "imod" gruppearbejder, som censorformandskabet finder meget relevante i forhold til verden uden for universiteterne. Censorformandskabet ønsker blot klarhed om individualiseringen af eksamenspræstationer og -karakterer.

Censorformandskabet har spurgt Uddannelsesministeriet, om ministeriet de facto har åbnet op for den mulighed, CBS har valgt. Det bekræfter ministeriet, dog uden at besvare spørgsmålene om begrundelsen for denne mulige tolkning af bekendtgørelsen.

CBS har på forespørgsel sendt censorformandskabet et eksempel på et cand.ling.merc.-eksamensbevis. Man kan ikke på eksamensbeviset se, om kandidatafhandlingen er et gruppearbejde, om der har været et mundtligt forsvar, og at det mundtlige forsvar er det eneste grundlag, bedømmerne har for at tildele en individuel karakter.

Studieordningerne – også på CBS og AAU – lægger vægt på en række kriterier, som man ikke kan konstatere alene ved et mundtligt forsvar.

Når alene det mundtlige forsvar bliver udslagsgivende for den individuelle karakter, mener formandskabet endvidere, at man derved favoriserer ekstroverte personlighedstyper i den individuelle karaktergivning.

Vi mener i konsekvens af ovenstående, at Styrelsen for videregående uddannelser bør overveje en ændring af eksamensbekendtgørelsen, så praksis bliver den samme på alle universiteter, og så aftagerne af universiteternes kandidater får en reel oplysning om, hvilken form for bedømmelse, specialet – den tungest vejende del af studiet - har fået.

Formålet med bedømmelse og eksamensbevis er at give aftagerne præcis viden om den enkelte kandidats kvalifikationer. En præcisering af eksamensbekendtgørelsen vil efter formandskabets opfattelse være nødvendig for at opfylde dette mål.

10. Administrativ afgørelse om ny bedømmelse

Det er først i 2014 kommet til censorformandskabets kundskab, at CBS efter en Translatørprøve i 2010 erklærede en censor for inhabil efter en klage fra en studerende, der havde begrundet sin klage med, at den pågældende censor var den eneste translatør i landet i det pågældende sprog og derfor havde interesse i, at der ikke blev uddannet flere translatører i faget.

CBS havde herefter henvendt sig til den studerende for at indhente den studerendes godkendelse af en anden, navngiven person som censor ved en ombedømmelse. Efter den studerendes accept blev der afholdt ny eksamen med den censor, som den studerende havde godkendt.

CBS' indhentning af godkendelse af en censor hos den studerende og den senere ombedømmelse skete uden censorformandskabets og den første censors vidende.

Censorformandskabet finder forløbet (begrundelsen for censorens inhabilitet, den manglende inddragelse af censor og censorformandskab, forespørgslen til den studerende, om en bestemt censor kunne accepteres) yderst kritisabelt.

Det er CBS' opfattelse, at "behandlingen af denne sag er foregået efter gældende regler". Censorformandskabet er ikke enig i dette synspunkt og finder det vigtigt, at en sagsbehandling med indhentelse af en studerendes godkendelse af en censor ikke må danne præcedens for studerende ved universiteterne. Ministeriet må derfor afgøre sagen.

I 2013 har den påklagede første censor igen været censor for den samme studerende på CBS. CBS har dermed markeret en ændret holdning specifikt til den del af sagsbehandlingen, der vedrører den pågældende censors inhabilitet.

11. Digital eksamen

Syddansk Universitet har indført digital eksamen ved skriftlige prøver, og AU gør det i foråret 2014. De øvrige universiteter ventes at følge efter.

Det Humanistiske Fakultet på SDU tilbyder indtil videre, at censorer kan få udprintet opgavesæt på over 400 sider, bacheloropgaver og specialer.

Universiteterne ser ud til at bruge hver deres system, så censorerne skal sætte sig ind i forskellige tekniske løsninger, nogle af dem med særlige adgangskoder.

Censorformandskabet er principielt positiv over for digital eksamen, også fordi det muliggør plagiatkontrol.

Det er imidlertid et problem, at arbejde, der tidligere blev udført af de studerende (udprintning af opgaver), nu lægges over på de censorer, der stadig foretrækker at læse opgaverne på papir, ligesom censorerne pålægges udgifterne ved udprintning.

For censorer, der læser opgaverne digitalt, skal der endvidere findes en løsning på den honorarproblematik, at det går ca. 20 -30 % langsommere at læse på skærm end på papir ifølge videnskabelig dokumentation.

Derfor er det et rimeligt krav, at honoreringen af censorerne reguleres tilsvarende ved læsning på skærm, alternativt at censorerne godtgøres det øgede tids- og omkostningsforbrug ved download og udpakning af filer samt print for de censorer, som ønsker dette.

12. Rekruttering af censorer

I henhold til eksamensbekendtgørelsen skal en fjerdedel af censorerne udskiftes hvert 4. år. Hidtil har censorformandskabet fortolket bestemmelsen således, at en fjerdedel af de censorer, som blev beskikket i år x , skulle afgå senest i år $x+4$, idet der løbende sker en udskiftning i løbet af beskikkelsesperioden.

De seneste meldinger fra Styrelsen for videregående uddannelser lyder, at en fjerdedel af de censorer, der er beskikket ved beskikkelsesperiodens udløb, skal fratræde. Det giver en reel udskiftning, som er væsentlig større end 25 procent.

Censorformandskabet vurderer, at denne tolkning af eksamensbekendtgørelsen vil medføre en u hensigtsmæssig stor udskiftning af velegnede censorer. Dette sker tilmed i en situation, hvor det i stigende grad er vanskeligt at rekruttere nye velegnede censorer.

Censorformandskabet vil under alle omstændigheder finde det nyttigt, at bekendtgørelsens ordlyd bliver gjort entydig på dette punkt.

Censorformandskabet lægger vægt på, at et flertal af censorerne er aftagere, dvs. at de er rekrutteret uden for universitetsverdenen.

Det er derfor også væsentligt for censorformandskaberne, at universiteternes planlægning og censorernes forhold sikrer, at censorhvervet er attraktivt for denne målgruppe.

13. Kontakten med ministeriet

Censorformandskabet har løbende haft kontakt med Styrelsen for videregående uddannelser om bekendtgørelsesændringer og om sager rejst af censorformandskabet, herunder individualisering af gruppespecialer og betydningen af mundtligt forsvar af større opgaver.

Censorformandskabet får altid hurtigt og venligt svar og har især i de senere år oplevet større lydhørhed for sine synspunkter. Censorformandskabet savner dog stadig en mere dynamisk udmøntning i praksis og større ledelseskraft i implementering og opfølgning på samfundets vegne.

Censorformandskabet vil endvidere være indstillet på, at ministeriet optrådte mere proaktivt i forhold til det at benytte censorkorpserne som et kvalitetsredskab for ministeriet.